

Wiadomości Opinie Materiały

Biuletyn Pilskiej Oświaty
1/2014

Wiadomości
Opinie, Materiały
1/2014

ISSN 1429-6276

Wydaje

Centrum Doskonalenia
Nauczycieli w Pile
ul. Bydgoska 21
64-920 Piła

Dyrektor

67 351 17 50

Sekretariat

67 351 17 50

Fax 67 352 70 16

**Pracownia Kształcenia
Ustawicznego**

67 352 70 20

67 352 70 11

Pracownia Doradztwa

67 352 70 12

**Pracownia Informacji
i Wydawnictw**

67 352 70 17

67 352 70 27

**Konsultant ds. zarządzania
wiedzą**

67 352 70 28

Redaktor naczelny

Grzegorz Bogacz

Zespół Redakcyjny

Katarzyna Kwaśnik

Wanda Strzelec

Korekta

Irena Denisoff

Skład-Lamanie

Sławomir Kozłowski

Druk

Drukarnia

Waldemar Grzebyta

ul. Kossaka 108

64 - 920 Piła

tel. 67 215 85 89

W NUMERZE

I. W KRĘGU ZMIAN

1. Bekker-Goska Monika: Wychowawca jako organizator pomocy psychologiczno – pedagogicznej 3
2. Denisoff Irena: Przygotowania do Sprawdzianu 2015 czas zacząć... 5
3. Kwaśnik Katarzyna: Szkolny Organizator Rozwoju Edukacji – refleksje 8
4. Walczak Beata: Pilotaż zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli i szkół w powiecie pilskim 10

II. NAUCZYCIEL – PRAKTYK PROPONUJE

1. Piotrowska Danuta: Sukces dziecka sześciolatniego w szkole 12
2. Dołgowicz Andrzej: Rola filmu w procesie dydaktyczno-wychowawczym 14

III. REFLEKSJE NAUCZYCIELI I NIE TYLKO...

1. Szczap Marcelina: Moje pierwsze spotkanie z niepełnosprawnością 15

IV. Z PEDAGOGICZNEJ PÓŁKI

1. Lamczak Urszula: „Uczeń o specjalnych potrzebach wychowawczych w klasie szkolnej” –
– A. Paszkiewicz, M. Łobacz 17

Wychowawca jako organizator pomocy psychologiczno – pedagogicznej

Zadania wychowawcy klasy stanowią szereg przedsięwzięć mających na celu podejmowanie działań w obszarze organizacji wychowania i opieki, ale także w kontekście administracyjno – formalnym. W literaturze wskazane są zadania ujęte jako:

- działalność organizatorsko – administracyjna,
- działalność organizatorsko – wychowawcza,
- działalność opiekuńczo – wychowawcza.

W obszarze działalności organizatorsko – wychowawczo – opiekuńczej wskazane jest między innymi stymulowanie rozwoju ucznia, które można interpretować również w kontekście form wsparcia w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

Obowiązującym uregulowaniem prawnym dotyczącym udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach jest rozporządzenie MEN z 30 kwietnia 2013 roku. Konkluzją uzasadnienia wprowadzonych zmian jest oferta pomocy psychologiczno-pedagogicznej "jak najbliżej ucznia", umożliwienie organizowania tej pomocy w sposób uwzględniający specyfikę pracy szkoły, zapewnienie uczniom lepszej opieki poprzez większą elastyczność procedur i zmniejszenie ilości niezbędnej dokumentacji.

Definicja pomocy psychologiczno – pedagogicznej wynikająca z zapisów prawa wskazuje, że udzielanie pomocy uczniowi to rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz rozpoznawanie indywidualnych możliwości psychofizycznych wynikających ze specjalnych potrzeb edukacyjnych. Pojęcie specjalnych potrzeb edukacyjnych obejmuje szereg przypadków, które enumeratywnie wymienione w rozporządzeniu dotyczą uczniów:

- z niepełnosprawnością;
- niedostosowanych społecznie;
- zagrożonych niedostosowaniem społecznym;
- szczególnie uzdolnionych;
- ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się;
- z zaburzeniami komunikacji językowej;
- z chorobami przewlekłymi;
- z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
- z niepowodzeniami edukacyjnymi;
- z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;

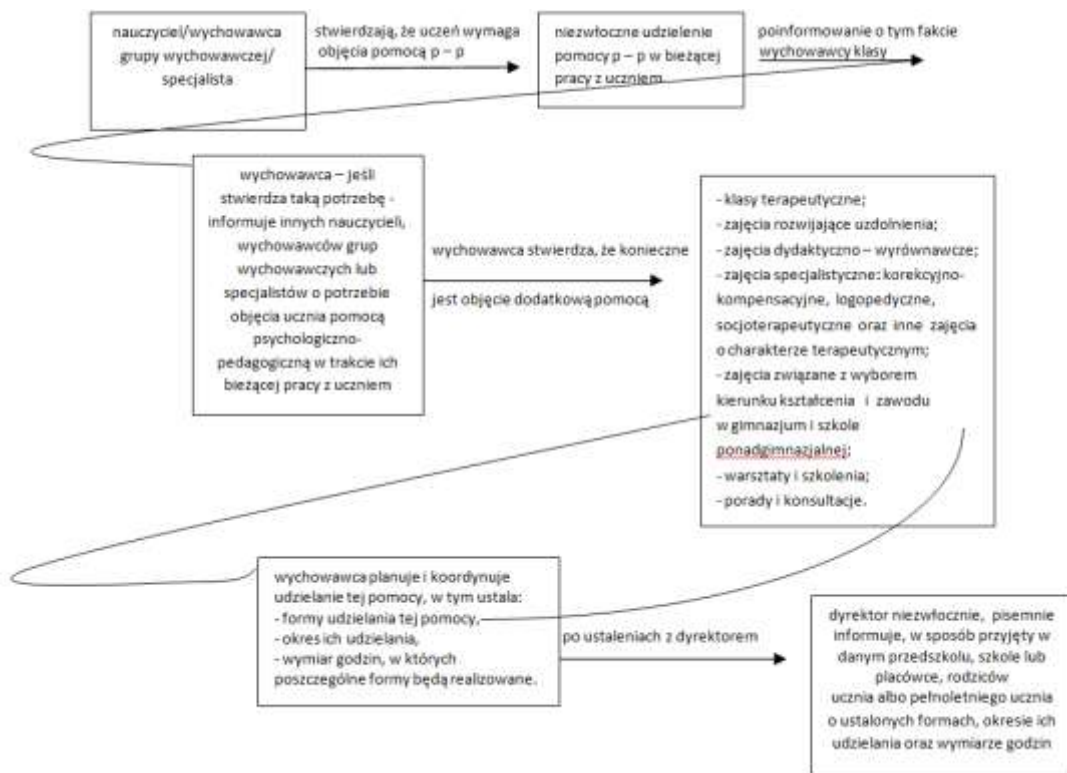
- z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Przypadki uczniów określone jako specjalne potrzeby edukacyjne to bardzo szerokie spektrum, które wymaga od nauczycieli i wychowawców zwiększonej czujności w zakresie rozpoznawania tych potrzeb, a także reagowania na nie poprzez wprowadzanie dostosowania na poziomie form, metod, zasad, środków dydaktycznych, zewnętrznej organizacji nauczania, a także w warunkach oceniania wiedzy i umiejętności w trakcie pracy z tymi uczniami.

Rozporządzenie określa algorytm działań, w którym w sposób personalny wskazuje wychowawcę, jako jeden z kluczowych podmiotów organizujących wsparcie dla ucznia w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Osobą, do której należy planowanie i koordynowanie udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest wychowawca klasy (w placówkach, w których nie funkcjonuje szkoła jest nim dyrektor). Dyrektor może jednak wskazać inną osobę, która będzie wykonywała zadania wynikające z organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści rozpoznają indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz indywidualne możliwości psychofizyczne uczniów, w tym ich zainteresowania i uzdolnienia. Na poziomie przedszkola w sposób szczególny prowadzi się obserwację pedagogiczną zakończoną analizą i oceną gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (diagnoza przedszkolna). W szkole oczekuje się od nauczycieli, aby prowadząc obserwację pedagogiczną, w trakcie bieżącej pracy z uczniami, rozpoznawali u nich trudności w uczeniu się, w tym – w przypadku uczniów klas I – III szkoły podstawowej – ryzyko wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się oraz szczególnych uzdolnień, a w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej organizowali wsparcie w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Podjęmowane przez nauczycieli i wychowawców zadania można sprowadzić do działań wg poniższego schematu:

Planując udzielanie uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej wychowawca klasy współpracuje z rodzicami ucznia lub z nim samym, jeśli jest pełnoletni, a także – w zależności od potrzeb – z innymi nauczycielami, wychowawcami grup wychowawczych i specjalistami prowadzącymi zajęcia z uczniem, poradnią lub innymi osobami, z inicjatywy których pomoc psychologiczno-pedagogiczna może być uczniowi udzielana.

Przykładowo, jeśli uczeń ma specyficzne trudności w uczeniu się, to z uwagi na charakter dysfunkcji wskazana jest współpraca wszystkich prowadzących z nim zajęcia nauczycieli i specjalistów. Natomiast, gdy problem dziecka będzie ograniczony do jednej sfery jego funkcjonowania np. będą występowały wyłącznie trudności w opanowaniu materiału z matematyki, nauczyciel tego przedmiotu, który rozpoznał trudności, niezwłocznie będzie udzielał uczniowi pomocy w trakcie bieżącej pracy z nim na lekcji, informując o tym wychowawcę klasy. W sytuacji, np. gdy konieczne będzie objęcie ucznia pomocą także w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, ustaleń dotyczących udziału ucznia w tych zajęciach będzie dokonywał wychowawca klasy we współpracy z nauczycielem matematyki. Jeśli uczeń posiada orzeczenie lub opinię, to planując dla niego pomoc, należy

uwzględniać zawarte w nich zalecenia.

O potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną informuje się jego rodziców albo jego samego – jeśli jest już pełnoletni. Natomiast o ustalonych dla niego formach i okresie udzielania tej pomocy, a także wymiarze godzin, w których poszczególne formy będą realizowane, rodzice ucznia lub pełnoletni uczeń informowani są pisemnie. Wychowawca, nauczyciele, specjaliści mogą zaplanować określone zajęcia specjalistyczne dla uczniów, ale to dyrektor ustala wymiar godzin poszczególnych form udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, biorąc pod uwagę liczbę godzin, które może przeznaczyć na ich realizację.

Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści udzielający uczniowi pomocy psychologiczno - pedagogicznej prowadzą dokumentację zgodną z wytycznymi zawartymi w rozporządzeniu MEN z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji. Rozporządzenie wskazuje, iż przedszkole, szkoła i placówka prowadzi dla każdego ucznia lub wychowanka, objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną, dokumentację badań

i czynności uzupełniających prowadzonych w szczególności przez pedagoga, psychologa, logopedę i lekarza (z uwagi na zalecenia Generalnego Inspektora Danych Osobowych, wskazane jest gromadzenie tej dokumentacji w indywidualnych teczkach). Ponadto, ten sam zapis prawny wskazuje, że rodzajem dokumentacji jest dziennik zajęć dydaktyczno – wyrównawczych i specjalistycznych, w którym odnotowuje się obecność uczniów na zajęciach i do którego wpisuje się:

- nazwiska i imiona uczniów w porządku alfabetycznym;
- indywidualny program pracy z uczniem, a w przypadku zajęć grupowych - program pracy grupy;
- tematy przeprowadzonych zajęć;
- ocenę postępów ucznia w odniesieniu do prowadzonych zajęć;
- wnioski dotyczące dalszej pracy.

W przypadku uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści, udzielający uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, najpierw konstruują, a później uwzględniają zalecenia zawarte w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym.

Istotą pomocy psychologiczno – pedagogicznej w myśl obecnie obowiązujących przepisów jest podkreślenie odpowiedzialności za wsparcie ucznia wszystkich nauczycieli, nie tylko specjalistów, jako tych, którzy mają największy i tym samym najbardziej realny wpływ na niwelowanie odchyleń lub

zaburzeń rozwojowych uczniów. Poczucie współodpowiedzialności za pracę nad uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi daje jednocześnie poczucie satysfakcji ze wspólnie wypracowanych efektów.

Stanem pożądanym szkoły/placówki byłoby, aby proces funkcjonowania pomocy psychologiczno – pedagogicznej stał się w teorii uczenia się poprzez kompetencje, stanem nieświadomej kompetencji, czyli stanem, w którym nauczyciele uruchamiają działania pomocowe, nie myśląc o tym, że to robią, bo staje się to naturalną reakcją na potrzeby ucznia. Czego sobie i innym nauczycielom życzę.

Bibliografia:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (**Dz.U. 2013 nr 0 poz. 532**).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (**Dz.U. 2002 nr 23 poz. 225**).
3. Nauczyciel – wychowawca we współczesnej szkole/ Joanna Łukasik// Nowa Szkoła – 20006, nr 1, s. 35 – 40.
4. Rola nauczyciela – wychowawcy we współczesnej rzeczywistości edukacyjnej / Grażyna Cęcelek //

Irena Denisoff – nauczyciel konsultant CDN w Pile

Przygotowania do Sprawdzianu 2015 czas zacząć...

Obecni uczniowie klas V są pierwszym rocznikiem, który realizuje nową podstawę programową w całości – począwszy od klasy pierwszej szkoły podstawowej, toteż będą oni również pierwszym rocznikiem, który w roku 2105 przystąpi do sprawdzianu szóstoklasisty przeprowadzanego według nowej formuły.

Zmiany – w stosunku do obecnego kształtu sprawdzianu ogromne – to zmiany nie tylko organizacyjne, ale również merytoryczne i jakościowe.

Warto więc już teraz podjąć działania, które pomogą uczniom odnieść sukces na ich pierwszym egzaminie.

Zmiany organizacyjne opisane zostały w Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30

kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (**Dz.U. nr 83, poz. 562, ze zm.**) oraz – w szczególności – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 kwietnia 2013 r. zmieniające powyższe rozporządzenie (**Dz.U. z 2013 r., poz. 520**).

Zmiany merytoryczne

- Sprawdzian obejmuje wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do trzech kluczowych przedmiotów nauczanych na dwóch pierwszych etapach edukacyjnych:

- języka polskiego,
 - matematyki,
 - języka obcego nowożytnego.
- Zadania z języka polskiego i matematyki mogą być oparte na tekstach lub informacjach z zakresu historii lub przyrody.

Zmiany jakościowe

W Sprawdzianie od roku 2014/2015 więcej niż dotychczas będzie:

- zadań sprawdzających:
 - umiejętności złożone,
 - operowanie wiedzą,
 - rozwiązywanie problemów;
- szerszy repertuar rodzajów zadań oraz materiałów źródłowych (np. komiks, afisz, mapa).

Zadania otwarte oceniane będą według kryteriów odzwierciedlających holistyczne podejście do oceny.

Typy zadań, z którymi uczniowie mogą spotkać

się na sprawdzianie w 2015, zaprezentowane zostaną na przykładzie zadań z języka polskiego zaczerpniętych z Informatora o sprawdzianie od roku szkolnego 2014/2015 opracowanego przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi (...), Warszawa 2013.

język polski	
typy zadań	formy zadań
zamknięte	WW, D, PF
otwarte	L, KO, RO

Przedmiotem sprawdzania będą formy wypowiedzi zapisane w podstawie programowej.

Zadania wielokrotnego wyboru (WW)

Ten typ zadań jest doskonale znany uczniom, jednak – częściej niż dotychczas – zostaną wykorzystane do sprawdzania umiejętności złożonych.

Zadanie 28. (0–1) z Informatora

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Mówiąc, że Calvin zobaczył okazję, mama używa słowa okazja w znaczeniu

- A. „niesamowita przygoda”.
- B. „niecodzienne, uroczyste wydarzenie”.
- C. „wyjątkowa sytuacja sprzyjająca czemuś”.
- D. „przypadkowa osoba podwożąca kogoś samochodem”.

Wymaganie ogólne

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń [...] rozwija

umiejętność poszukiwania interesujących go wiadomości, a także ich porządkowania [...].

Wymaganie szczegółowe

1.9. Uczeń wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.

Rozwiązanie - C

Schemat punktowania

1 pkt – za zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.

0 pkt. – za zaznaczenie błędnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi.

Zadanie 32. (0–1) z Informatora

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–2.

Gdyby na podstawie historyjki nakręcić krótki film, to aktor powinien wypowiedzieć kwestię Calvina „No, już skończyłem” tonem głosu wskazującym na

A. zadowolenie,	ponieważ	Calvinowi udało się zobaczyć coś, czego nie zauważyła mama.
B. rozczarowanie,		podstęp, który wymyślił Calvin, doskonale mu się udał.

Wymaganie ogólne

II. Uczeń poznaje teksty kultury odpowiednie dla stopnia rozwoju emocjonalnego i intelektualnego [...] poznaje specyfikę literackich i pozaliterackich sposobów wypowiedzi artystycznej [...].

Wymaganie szczegółowe

2.6. Uczeń wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska) [...].

Rozwiązanie - A 2

Zadania typu Prawda – Fałsz (PF)

Z tą formą zadania uczniowie spotkają się na sprawdzianie po raz pierwszy. Warto więc stosować je w sprawdzaniu bieżącym, wcześniej wyjaśniając sposób ich rozwiązywania.

Zadanie 31. (0–1) z Informatora

Dlaczego słowo PATRZ! zostało zapisane na rysunku wielkimi literami, powiększoną i pogrubioną czcionką? Oceń, która odpowiedź jest prawdziwa.

Zaznacz P we właściwym miejscu.

Słowo PATRZ! zostało zapisane na rysunku wielkimi literami, powiększoną i pogrubioną czcionką, aby

Wymaganie ogólne

1.	oddać wrażenie ruchu postaci.	P
2.	przekazać, co bohater myśli w tej chwili.	P
3.	zobrazować głośne mówienie.	P

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń poznaje teksty kultury odpowiednie do stopnia rozwoju emocjonalnego i intelektualnego; rozpoznaje ich konwencje gatunkowe [...].

Wymaganie szczegółowe

2.1. Uczeń dostrzega swoistość artystyczną dzieła.

Rozwiązanie - 3 P

Zadania na dobieranie (D)

Również ten typ zadań na sprawdzianie w 2015 roku pojawi się po raz pierwszy.

Zadanie 8. (0–2) z Informatora

Przeczytaj tekst. Wybierz poprawne uzupełnienie luk 8.1. i 8.2.

Droga Aniu!

Martwię się, że już od miesiąca nie rozmawiasz z Gilbertem. Lubię Was i nie rozumiem, dlaczego 8.1. _____ na niepotrzebne klótnie. Pamiętaj, że 8.2. _____, więc już wkrótce zapomnisz o przyczynie swojego zmartwienia.

Twoja oddana przyjaciółka Diana

8.1.

A. zabijacie czas

B. szkoda czasu i atlasu

C. czas leczy rany

8.2.

A. czas to pieniądz

B. spędzacie czas

C. marnujecie czas

Wymaganie ogólne

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń rozwija [...] umiejętność rozumienia znaczeń dosłownych i prostych znaczeń przenośnych; zdobywa świadomość języka jako wartościowego i wielofunkcyjnego narzędzia komunikacji [...].

Wymaganie szczegółowe

1.8. Uczeń rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.

Rozwiązanie

8.1. C, 8.2. C

Nowa formuła Sprawdzianu od 2015 roku wymaga, aby nie tylko poloniści, ale również matematycy, nauczyciele języków obcych, historii i przyrody bardzo wnikliwie zapoznali się z Informatorem o sprawdzianie od roku szkolnego 2014/2015 opracowanym przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi (...), Warszawa 2013. Znajdą tam szczegółowe informacje o sprawdzianie, przykładowe zadania, uczniowskie rozwiązania zadań, schematy oceniania zadań otwartych.

Systematyczna – rozpoczęta już teraz – praca z Informatorem a także pełna realizacja podstawy programowej oraz „oswajanie” uczniów z nowym typem zadań przyczynią się do odniesienia przez nich sukcesu na Sprawdzianie 2015.

Szkolny Organizator Rozwoju Edukacji – refleksje

Dlaczego SORE i dlaczego refleksje? Punktem wyjścia do zebrania kilku myśli dotyczących pracy SORE było nade wszystko doświadczenie z tematem oraz fakt, że to nowa jakość na rynku edukacyjnym.

Kolejność dochodzenia do tematu była prosta, rzecz by można przejrzysta. Kontrolowanie prac legislacyjnych dotyczących systemu doskonalenia nauczycieli, następnie udział w szkoleniu dla SORE (pierwsze grupy – mało udane szkolenia – chaos organizacyjny – ciągle zmiany programu szkoleń), kolejnym krokiem był pilotaż w jednej ze szkół w roku szkolnym 2012/2013. W końcu „zaszczytna” praca w roli Szkolnego Organizatora Rozwoju Edukacji.

Od początku, przebieg całego projektu był „szalony”, właściwie wszystko „na wczoraj” z brakiem jakiegokolwiek refleksyjności. Niestety powstała atmosfera nie sprzyjająca spokojnej, kreatywnej pracy nastawionej przecież na ogromne zmiany mentalne rad pedagogicznych.

A TU trzeba spokoju, wzajemnej konstruktywnej dyskusji i zrozumienia. Zainteresowanie tematyką wsparcia szkół, wzięło się od zmiany pojęcia „doskonalenie”, odejścia od indywidualnego wsparcia każdego nauczyciela na rzecz „wspierania kompleksowego”, czyli rozpoznawania i celowego reagowania na potrzeby placówki. To pierwsze, jako obowiązek wypływający z nadzoru pedagogicznego, najczęściej było narzucane z góry przez dyrektora, a nauczyciele po przeszkoleniu wracali do swojej pracy „wrzucając zaświadczenie do szuflady”, dalej robiąc swoje.

Nowa forma doskonalenia, która ma zwiększyć efektywność procesu kształcenia, polegająca na kompleksowym wspieraniu szkół i przedszkoli, ma być zdecydowanie bardziej przyjazna, bowiem wspiera dyrektora i nauczycieli. Opiera się na diagnozie, a profesjonalnie przeprowadzona diagnoza nie zawsze jest dobrze odbierana przez pracowników, bo... trzeba spojrzeć na swoją placówkę przez pryzmat słabych i mocnych stron, trzeba o tym wspólnie rozmawiać, innymi, kolokwialnymi słowami „zrobić rachunek sumienia”. To nie jest takie proste. Poza tym wywołuje obawę, że zostanie wykorzystane do negatywnej oceny placówki, a przeprowadzenie pobieżnej diagnozy, nie stanowi pełnego rozpoznania potrzeb.

W tym momencie kilka zdań zaczerpniętych z publikacji Jarosława Kordzińskiego – „Nauczyciel, trener, coach”.

- Szkoła to organizacja ucząca się „zdolna do samopoznania, zrozumienia swoich problemów i dosko-

nalenia się, która potrafi się uczyć na własnych błędach”

- Nauczyciel, członek organizacji uczącej się, jest odpowiedzialny, refleksyjny, celowy i racjonalny, umiejący wyciągać wnioski z codziennej praktyki, co winno zaowocować planowaniem własnego rozwoju, poszerzaniem warsztatu pracy oraz oferty edukacyjnej skierowanej do ucznia.
- Każda indywidualna refleksja nauczyciela winna mieć przełożenie na pracę organizacji uczącej się. Zatem ważne są spotkania, gdzie można wymieniać poglądy i doświadczenia celem wprowadzenia zmian usprawniających i podnoszących jakość edukacyjną placówki.
- Sukces osiągają tylko te szkoły, które najlepiej radzą sobie z wprowadzaniem zmiany, zatem rozwijają się.
- Odejdźcie od jedynych i słusznych decyzji dyrektora na rzecz zespołu „wspólnie podejmującego najważniejsze decyzje”.
- Zespół to ważny i nieodłączny element dobrze działającej organizacji uczącej się, gdzie nauczyciele współpracują ze sobą, stanowiąc jednocześnie grupę rozwijającą się.
- Za Peterem M. Senge – organizacja ucząca się to taka, która ciągle rozszerza swoje możliwości kreowania własnej przyszłości.
- Wspólna wizja pracy szkoły powinna być wypracowana przez ZESPÓŁ (Rada Pedagogiczna). Nauczyciel bez SWOJEJ WIZJI szkoły podpisze się pod każdą inną wizję, ale... czy to będzie zaangażowanie, czy raczej przystosowanie.

Zatem, mamy rok 2013 i wybrane powiaty realizujące kompleksowe wspomaganie szkół oraz nową osobę w systemie edukacyjnym, bodaj kluczową, Szkolnego Organizatora Rozwoju Edukacji – SORE.

Głównym zadaniem SORE jest rozpoznawanie potrzeb rozwojowych szkół, opracowanie i wdrożenie RPW (Rocznego Planu Wspomagania) oraz dokonanie oceny efektywności wprowadzonych zmian. Aby zrealizować ww. zadania SORE musi przejść trzy kluczowe etapy:

1. Rozmowa z Dyrektorem szkoły.
2. Dyskusja z Radą Pedagogiczną.
3. Przeprowadzenie warsztatu diagnostycznego – rozwojowego z Zespołem Zadaniowym (reprezentacja Rady Pedagogicznej).

W tym momencie zaczyna się faktyczna praca

SORE. Korzystając ze swoich kompetencji nabytych podczas szkoleń, własnego doświadczenia, a nade wszystko intuicji w pracy z dorosłymi (patrz - nauczycielami) oraz wycucia sytuacji, powinien przekonać dyrektora szkoły i radę pedagogiczną do diagnozy pracy szkoły w kontekście poszukiwania jej potrzeby rozwojowej. SORE powinien zbudować platformę wzajemnego zaufania z gronem nauczycielskim. Cierpliwość, opanowanie, umiejętność słuchania, mediacji, dialogu to wszystkie niezbędne cechy sprzyjające pracy SORE.

Głównym celem dyskusji z radą pedagogiczną jest wyłonienie „luki” będącej obszarem do rozwoju szkoły, tzw. potrzeby rozwojowej szkoły. Dobrym narzędziem wydaje się technika metaplanu, generująca odpowiedzi na pytania:

1. „Jak JEST?” → „Co powoduje, że tak JEST?”
2. „Jak powinno BYĆ?” → „Co zrobić, aby było tak jak być powinno?”

Refleksja:

Przy dobrym ukierunkowaniu i nastawieniu dyrektora i rady pedagogicznej na wzajemne zrozumienie, otwartość, poczucie sprawstwa „TU i TERAZ” oraz wpływu na zmiany w organizacji uczącej się – szkole, uzyskuje się dobry efekt w postaci obszaru rozwojowego szkoły. To dopiero „pierwsze dno diagnozy”.

Kolejny etap, to dyskusja z wybranymi przedstawicielami rady pedagogicznej w postaci Zespołu Zadaniowego. Należy przy tym pamiętać, że to tylko reprezentacja rady pedagogicznej, gdzie znowu kłania się jedno z poprzednich stwierdzeń – złotych myśli – „podpisywanie się pod czymś, gdzie nie wszyscy są autorami”. SORE powinien doprowadzić do identyfikacji całej rady pedagogicznej z potrzebą i kierunkami zmiany.

Przeszkodą w zmianie mentalności organizacji uczącej się jaką jest szkoła, są dość mocno usadowione modele myślowe nauczycieli:

- w ogóle brak uświadomienia już funkcjonujących modeli myślowych, co skutkuje kiepską komunikacją,
- funkcjonujące modele myślowe całej grupy dają poczucie bezpieczeństwa,
- modele - „Nas na coś nie stać”, „nie mamy pieniędzy”, „zli uczniowie i rodzice” to stereotypy będące dobrym wytłumaczeniem niechęci zmian.

Finezja SORE w przeprowadzeniu warsztatu diagnostycznego – rozwojowego polega na takim poprowadzeniu spotkania, by członkowie Zespołu Zadaniowego potrafili doprecyzować efekty zaplanowanej zmiany, określić warunki i zasady przeprowadzenia zmiany, uzgodnić niezbędne działania i ustalić harmonogram jej realizacji. Tu przydatny wydaje się model GROW.

Ponadto podczas realizowaniu modelu pomocne

okazują się techniki – „burzy mózgów”, „metaplanu”, „SQ”, „analizy SMART”, „analizy pola sił Kurta Levina”.

Warsztat diagnostyczny – rozwojowy generuje „drugie dno diagnozy”. Podczas dogłębnej analizy, po wykluczeniu tych czynników, na które nauczyciele nie mają wpływu, wyłania się spory katalog tego, co należałoby zrobić, patrz ZMIENIĆ. Dojście do potrzeby zmiany i uświadomienia niezwerbalizowanych deficytów wynikających z bezrefleksyjnych działań, polegających na rutynowym działaniu prowadzącym do stwierdzenia – „przecież wszystko zrobiłem...”. Gdyby zmianę narzucił ktoś z zewnątrz, byłby zapewne bunt, próba poszukiwania odpowiedzi „Kto Nas tak nie lubi, że zmusza do takiego działania”. Zatem, zamiast stawiać opór temu, czego od nas wymagają, pewnie prostsze będzie zaplanowanie zmiany, będącej procesem rozwoju szkoły, dopasowanym do jej możliwości organizacyjnych, angażującym wszystkich i każdemu przynoszącym wymierne korzyści.

Refleksja:

Pierwszy krok ku zmianie funkcjonowania procesów edukacyjnych podjęły szkoły przystępujące do projektu. To krok odważny, będący milowym w spojrzeniu na szkołę jako organizację uczącą się.

SORE, cóż, musi być wytrwały, ciągle poszukiwać, doskonalić swój warsztat, po to, aby samemu nie wpaść w sidła codzienności i rutyny.

Podsumowując, jeszcze jedna myśl zaczerpnięta z publikacji J. Kordzińskiego:

„Organizacja ucząca się to miejsce gdzie szanuje się różnorodność, a jednocześnie wszyscy członkowie tworzą zespół”.

Pilotaż zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli i szkół w powiecie pilskim

Ruszył pilotaż zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie pilskim. Od 2 września 2013 r. Powiat Pilski realizuje projekt konkursowy pod nazwą **„Wdrożenie systemu doskonalenia nauczycieli i wspomagania szkół oraz przedszkoli w powiecie pilskim”**, skierowany do dyrektorów i nauczycieli ze szkół mieszczących się na terenie powiatu,

Projekt realizuje założenia nowego modelu procesowego doskonalenia nauczycieli poprzez towarzyszenie szkole w procesie rozwoju: od diagnozy potrzeb rozwojowych, przez zaplanowanie i przeprowadzenie działań wspomagających szkołę, pomoc w wykorzystaniu nabytej wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej nauczycieli, po monitorowanie efektów wprowadzonych zmian.

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu III. Wysoka jakość systemu oświaty, Działania 3.5. Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół.

Celem głównym projektu jest podniesienie jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie pilskim w obszarach wymagających szczególnego wsparcia w okresie od 02.09.2013 r. do 30.06.2015 r.

Realizatorem projektu jest Powiat Pilski w partnerstwie z Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile. Koordynatorem głównym jest Jolanta Lubińska - Dyrektor Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego w Pile.

Wsparcie w projekcie jest skierowane do 36 placówek oświatowych funkcjonujących na terenie powiatu pilskiego, ze wszystkich poziomów nauczania: przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Wsparciem zostały objęte:

- 4 przedszkola i 32 szkoły dla dzieci i młodzieży,
- 774 nauczycieli/lek pracujących w szkołach, w których realizowany jest projekt,
- 32 dyrektorów/ek szkół i przedszkoli

W projekcie są realizowane trzy zadania:

1. Przeprowadzenie procesu wspomagania w 36 placówkach oświatowych.
2. Utworzenie i prowadzenie 4 sieci współpracy i samokształcenia, w tym 1 sieć dyrektorska i 3 nauczycielskie.
3. Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Wsparcia dla placówek oświatowych.

Pierwszym etapem wspomagania była pogłębiona diagnoza potrzeb szkoły. W ramach przeprowadzenia procesu wspomagania, każdej szkole/przedszkolu, które zgłosiły się do projektu został przydzielony Szkolny Organizator Rozwoju Edukacji (SORE). Osoba pełniąca tę funkcję będzie organizowała wspomaganie na dany rok szkolny. Z pomocą dyrektora oraz rady pedagogicznej przeprowadzi diagnozę potrzeb rozwojowych, a następnie wybierze jedną z 24 ofert doskonalenia, będącą podstawą do realizacji rocznego planu wsparcia (RPW). Plan ten zawiera: cele, zakładane wskaźniki realizacji, przewidziane działania (np. szkolenia, konsultacje indywidualne i zbiorowe, harmonogram realizacji, wykaz osób zaangażowanych w działania).

W powiecie pilskim w roku szkolnym 2013/14 i 2014/15 funkcję SORE pełnią: Renata Grochowska, Aneta Kępińska, Katarzyna Kwaśnik, Jolanta Rusinowska, Sabina Strychowska, Jacek Wiśniewski.

Na terenie powiatu pilskiego są realizowane następujące oferty edukacyjne:

1. Rodzice są partnerami szkoły
2. Budowa koncepcji pracy szkoły
3. Nauczyciel 45+
4. Praca z uczniem młodszym
5. Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny?
6. Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki
7. Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych
8. Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?
9. Ocenianie kształtujące
10. Uczeń-aktywny uczestnik procesu uczenia się
11. Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich

12. Wspieranie pracy wychowawców klas-bezpieczna szkoła

13. Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły

W powiecie pilskim zostały utworzone cztery sieci współpracy i samokształcenia.

Sieci skupiają nauczycieli, dyrektorów, psychologów, pedagogów i bibliotekarzy reprezentujących szkołę/przedszkole biorące udział w projekcie. Głównym celem pracy w sieci jest wymiana doświadczeń, dzielenie się sprawdzonymi w praktyce sposobami działania oraz wspólne rozwiązywanie problemów, zarówno za pośrednictwem platformy internetowej (www.doskonaleniewsieci.pl), jak i spotkań osobistych członków sieci z ekspertami zewnętrznymi. Pracą sieci kieruje koordynator sieci. To osoba odpowiedzialna za aranżowanie pracy sieci współpracy i samokształcenia. Do jego zadań należą m.in.: planowanie i organizowanie działań oraz motywowanie uczestników do aktywnego udziału.

W powiecie pilskim, w ramach projektu koordynatorami sieci współpracy samokształcenia są:

1. Sieć współpracy i samokształcenia dyrektorów szkół i przedszkoli – Kompetencje dyrektora – koordynator dr Danuta Kitowska
2. Sieć współpracy i samokształcenia humanistów – Nauczyciele pracują zespołowo Koordynator – Rafał Kwiatkowski
3. Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli matematyki – Jak wspierać dziecko w uczeniu się matematyki? - koordynator Anna Wolska
4. Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli – Jak rozwijać twórcze myślenie uczniów? – koordynator Anna Jakubowska

Projekt kładzie nacisk na wspomaganie skoncentrowane na zdefiniowanych przez szkołę/przedszkole potrzebach. Proces wspomagania realizowany jest blisko szkoły poprzez towarzyszenie jej w całym procesie rozwoju oraz zespołowe uczenie się nauczycieli na terenie szkoły. Wsparcia mają także udzielać instytucje wspomagające szkołę – placówki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne

Od stycznia 2013 r. realizowanych jest w Polsce łącznie w ramach pilotażu 127 projektów powiatowych (9 projektów realizowanych od stycznia 2013 i 118 projektów realizowanych od września 2013).

Doskonalenie nauczycieli jest kluczem do rozwoju szkół i podnoszenia jakości kształcenia. Realizowany w powiecie pilskim projekt pozwoli na praktyczne sprawdzenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli i pracy szkół.

Wszelkie informacje o projekcie można na stronie: www.powiat.pila.pl lub w biurze projektu, które mieści się w siedzibie Lidera projektu przy al. Niepodległości 33/35, 64-920 Piła, pokój nr 213 – Wydział Oświaty Starostwa Powiatowego w Pile.

„Prawem wszechświata jest zmiana. Pory roku przychodzą i odchodzą. Po dniu następuje noc. Nic nie pozostaje takie samo. Ty także codziennie się zmieniasz, po przeczytaniu każdej inspirującej książki stajesz się inną osobą, a po świadomym dokonaniu kilku małych, a może i kilku olbrzymich dobrych zmian w swoim życiu będziesz zmienioną osobą. To poprzez ciebie dokonuje się pozytywna zmiana w świecie, w którym żyjesz, w społeczeństwie, w którym funkcjonujesz, w twojej rodzinie...”

Ewa Foley

Sukces dziecka sześciolatniego w roli ucznia

Amerykański satyryk i pisarz, Don Herold, napisał kiedyś, że „Dziecko to taki sympatyczny początek człowieka”. W okresie wzrostu zdobywa ono doświadczenie i wzorce, które będą warunkowały jego dalsze życie i stanowiły o jego porażkach. Dziecko, w okresie, w którym poznaje szkołę, spotyka się z nią, pozyskuje kluczowe umiejętności i nawyki - takie, które w perspektywie dalszego życia okażą się szczególnie istotne, podstawowe i absolutnie niezbędne. Czy jakkolwiek zdolność zdobyta w późniejszym życiu, będzie kiedykolwiek ważniejsza, niż umiejętność pisania czy czytania? Czy w życiu może poradzić sobie osoba, która nie opanowała najprostszych rachunków matematycznych i nie zmierzyła się z kontaktami interpersonalnymi na poziomie dziecięcych przyjaźni i konfliktów?

Zadaniem szkoły, jako zasadniczej i najwyższej rangą instytucji w życiu dziecka, jest sprawić, by mały człowiek czuł się bezpiecznie i pewnie stawiał pierwsze kroki w społecznym i mentalnym usamodzielnieniu.

Wymogi współczesnej polityki edukacyjnej wprowadzają w progi szkoły już dzieci sześciolatnie. Zadaniem placówek oświatowych jest zapewnienie dzieciom, bez względu na wiek, możliwości osiągnięcia sukcesu w roli ucznia, a co za tym idzie – satysfakcji jego rodziców i nauczycieli. Powodzenie owego przedsięwzięcia warunkowane jest niezachwianą gotowością do działania – gotowością szkolną dziecka oraz gotowością jego otoczenia – rodziny i szkoły.

Dla każdego dziecka, wejście w rolę ucznia jest wielkim wyzwaniem. Wymaga ono osiągnięcia określonego poziomu rozwoju umysłowego, emocjonalnego, jak i społecznego, pozwalającego na w miarę samodzielne funkcjonowanie w nowym środowisku. Nie mniej ważnym, jakkolwiek, często pomijanym aspektem jest motywacja dziecka - jego własne przekonanie o tym, że chce pójść do szkoły i wejść w rolę ucznia. Tylko odpowiedni jej poziom jest w stanie przełamać naturalne obawy przedszkolaka i tym samym podnieść jego szanse na udany start w szkole. Płynący z tego wniosek zrzuca na szkoły wielopoziomową odpowiedzialność, zarówno za twórcze wspieranie obszarów gotowości dziecka, jak i wzmacnianie jego samoświadomości dotyczącej rozpoczęcia pierwszego etapu edukacji.

Dziecko sześciolatnie wyposażone jest w szereg kompetencji, które nie dość, że nieuświadomione

przez nie samo, to na co dzień prawie niezauważane przez jego otoczenie. Są to proste, jednak priorytetowe umiejętności związane z samoobsługą (ubieranie się, zachowanie higieny osobistej, odczytywanie potrzeb wynikających z fizjologii), motoryką (potrzeba ekspresji ruchowej), oraz własnościami poznawczymi, jak aktywna obserwacja świata oraz twórcze i kreatywne czerpanie informacji z otoczenia. Kompetencje nabyte podczas kierunkowych studiów nie pozwalają nam, pedagogom, pominąć znaczenia tego typu umiejętności dziecka przy nastawieniu się na pracę z nim. Zobowiązani jesteśmy sprawić, by uwagę na ich rangę zwróciły osoby najbliższe dziecku – jego rodzice.

Gotowość otoczenia dziecka – rodziny

Sześciolatek może odczuwać lęk przed pójściem do szkoły. Składa się na niego kilka przyczyn. Oczywiście lęk przed zmianą, przed „nowym”, nasilany może być przez komunikaty, jakie na temat szkoły otrzymuje bardziej, lub mniej świadomie od osób z którymi ma styczność – szczególnie od najbliższych dorosłych, rodzeństwa, również z mediów. Rodzice powinni mieć świadomość tego, w jaki sposób dziecko odbiera informacje mu przekazywane i zatroszczyć się o uposażenie malucha w maksimum wiedzy dotyczącej czekających go zmian. Możliwie bezstresowe posłanie dziecka do szkoły wymaga od rodziców wykazania się szeregiem pedagogicznych kompetencji, dlatego tak ważne jest w tym okresie psychopedagogiczne wsparcie opiekunów prawnych ze strony wychowawców i nauczycieli przedszkola. Wskazówki, z jakimi powinni spotkać się rodzice dziecka, dotyczyć muszą komunikacji z nim. Rodzice powinni zostać uświadomieni, że szkołą, nawet w żartach, nie wolno straszyć dziecka, ponieważ niektóre skojarzenia utrwalone w młodej psychice mogą wpływać na jego zapatrywanie na naukę w przyszłości. Pozytywne opinie wypowiedziane o szkole z ust opiekuna, stanowiącego w tym okresie rozwojowym niepodważalny autorytet, optymistycznie nastawiają dziecko do czekających je wyzwań, dodają odwagi, a nawet wywołują radość w związku ze zmianą. Dla dziecka w wieku przedszkolnym istotna jest też świadomość celu, poparta przez rodziców konkretnymi przykładami. Mama i tata, którzy czytają z dzieckiem ulubione książki, pięknie wpisują się na jego laurki, a więc na własnych przykładach pokazują dziecku, czemu służą umiejętności, które zdobędzie w szkole, stanowią

wzór do naśladowania i udowadniają, że warto podjąć wyzwanie nauki.

Rodzic powinien być w stanie zauważyć zarówno mocne strony swojej pociechy, jak i jej słabości. Bezspornie, występowanie wśród kompetencji dziecka takich, których rozwijanie sprawia mu szczególną trudność, jest rzeczą naturalną. Tym bardziej istotne zdaje się być uświadomienie rodzicowi ewentualnych przyczyn trudności, aby mógł uzmysłwić sobie rolę, jaką odgrywa, każdego dnia wpływając na dziecko. Rolę, której częścią jest uświadomienie dziecku, że naturalne jest to, iż może być w czymś słabsze od rówieśników. Warto podkreślać w rozmowach z dzieckiem, że każdy człowiek jest inny – w pewnych dziedzinach bardziej sprawny, a w innych mniej, co nie oznacza, że gorszy. Ważne jest również komunikowanie sześciolatkowi, iż szkoła jest miejscem rozwijania własnych umiejętności i zdobywania nowych. Świadomość tego faktu stanowić będzie dla niego dodatkową motywację do pokonywania własnych trudności w okresie szkolnej aklimatyzacji.

Znaczącym elementem przygotowania dziecka do wdrożenia w pierwszy etap edukacyjny jest wizyta w przyszłej szkole. Mniej boimy się tego, co znamy. Przechadzka po szkolnych korytarzach i wspólne obejrzenie poszczególnych pomieszczeń, takich jak kolorowe klasy, przyjazna stołówka, pełna ciekawych zabawek świetlica, sala gimnastyczna, boisko z placem zabaw czy nawet toalety przystosowane do potrzeb dzieci, sprawiają, że szkoła w świadomości malucha stanie się miejscem przyjaznym, ciekawym i pozwoli ograniczyć zbędny stres.

Gotowość szkoły

Nowoczesna pedagogika postuluje koncentrowanie się na dziecku jako jednostce, na jego indywidualnym tempie rozwoju, osobistych predyspozycjach i możliwościach. Edukacja wczesnoszkolna stanowi fundament pod całą przyszłą naukę dziecka. System pracy we współczesnych szkołach podstawowych dostosowany jest do indywidualnych potrzeb dziecka, a jego dobro stawia jako cel nadrzędny. Przygotowania polskiego systemu oświaty na przyjęcie dzieci sześciolatków rozpoczęły się już w roku 2009. Najważniejszą modyfikacją w stosunku do dotychczasowych metod pracy było wprowadzenie nowej podstawy programowej, a co za tym idzie, zmiana treści i metod nauczania, ze szczególnym zwróceniem uwagi na naukę przez zabawę oraz aktywne metody pracy.

Do zmian przygotowywana jest również kadra nauczycielska, która ustawicznie doskonali się w zakresie pracy z dzieckiem sześciolatkim, pozostając na bieżąco z nowymi trendami w nauce poprzez specjalistyczne szkolenia, kursy i konferencje. Współ-

czesny nauczyciel to nie tylko osoba z wysokimi kompetencjami zawodowymi, ale również osoba posiadająca szczególne predyspozycje osobowościowe do pełnienia funkcji jej powierzonych – jest osobą troskliwą, twórczą i kreatywną, aby móc stanowić dla dziecka wzór i oparcie. W ciągu roku szkolnego do dyspozycji rodziców i dzieci pozostają również specjaliści – psychologowie, pedagodzy, logopedzi, trenerzy gimnastyki korekcyjnej dla dzieci z wadami postawy oraz personel medyczny w osobie pielęgniarki szkolnych.

Szkoły gotowe na przyjęcie sześciolatków posiadają odpowiednie do ich przyjęcia warunki lokalowe: bezpieczne place zabaw, sale zabaw w szkołach, dobrze wyposażone świetlice, szafki dla uczniów, przestronne, przyjazne klasy. Przeformułowano również całą organizację pracy (czas trwania zajęć dostosowany jest indywidualnie przez nauczyciela w zależności od potrzeb klasy), wygospodarowano więcej czasu na przerwy na posiłki oraz zwrócono większą uwagę na współpracę z rodzicami, którym proponuje się spotkania z dyrekcją, ze specjalistami oraz dostęp do materiałów pedagogizujących. Szkoły regularnie organizują Dni Otwarte, dając rodzicom uczniów i im samym możliwość poznania placówki. Dzieci przedszkolne przez cały rok szkolny biorą udział w „otwartych lekcjach”, podczas których bawią się i uczą razem z uczniami klas początkowych. Ich celem jest przede wszystkim zachęcenie i zainteresowanie szkołą.

Na rzecz obniżenia progu dojrzałości szkolnej dzieci przeprowadzono kampanie społeczne, mające na celu zachęcić rodziców sześciolatków do posłania dzieci do szkół. Przybierały one formy konferencji prasowych, kampanii informacyjnych poprzez media ogólnopolskie i lokalne, jak i artykuły w prasie. W takich okolicznościach, w czasie tak ważnych zmian, rolę szkoły jest zapewnić dzieciom maksymalny spokój i poczucie bezwzględnej bezpieczeństwa.

Napisano kiedyś, że „świat jest podtrzymywany oddechem dzieci spieszących do szkoły”. Oddechem małych ludzi, którzy w przyszłości wniosą największy wkład w kształt społeczeństwa. Naszą rolą jest pochylenie się nad ich dobrem ze świadomością, że dbając o ich rozwój, wpływamy na społeczeństwo przyszłości.

„Trudno o pewniejszą oznakę nienormalności jak powtarzanie w kółko tego samego i oczekiwanie, że otrzyma się inne wyniki.”

Albert Einstein

Rola filmu w procesie dydaktyczno-wychowawczym

Nie do przecenienia jest w obecnych czasach rola audiowizualnego medium jakim jest film. Czy ktokolwiek może wyobrazić sobie dzisiejsze życie bez tego niezwykle składnika, który działa na naszą wyobraźnię, prowokuje do myślenia, a tym samym wywołuje emocje? Film stanowi bardzo ważną część tzw. komunikacji audiowizualnej, a „mądry” film pozwala na lepsze zrozumienie otaczającej nas rzeczywistości i poznanie samych siebie.

Dzisiejsi uczniowie, pomimo pozoru technologicznych dóbr jakie towarzyszą im wręcz niustannie w codziennym życiu, mają trudniejsze zadanie z przetworzeniem rzeczywistości niż ich odpowiednicy z poprzednich pokoleń. Atakowani nadmiarem informacji (bardzo często zupełnie im niepotrzebnych), nieświadomie gubią po drodze wartości, dzięki którym mogliby lepiej spojrzeć na prawdziwe problemy świata – ich świata.

A właśnie to oferuje im Kino. Dlatego tak ważne stało się w ostatnich latach nauczanie poprzez filmy.

Rola filmu w procesie edukacji jest niezwykle ważnym elementem. Kształtuje bowiem w uczniach kluczowe umiejętności w zakresie komunikacji, pracy w grupie, potrafi zaktywizować niekiedy całą osobowość ucznia. Wychowanie poprzez film przygotowuje również do bycia aktywnym uczestnikiem całej kultury popularnej. Specjaliści od edukacji filmowej twierdzą nawet, że wychowanie aktywnego odbiorcy filmu oznacza równocześnie wychowanie aktywnego człowieka. A czy rolę szkoły nie jest właśnie przygotowanie ucznia do udziału w życiu społecznym?

Nie należy oczywiście zapominać, że wychowanie filmowe powinno być ściśle powiązane z programami nauczania poszczególnych przedmiotów oraz z programem wychowawczym szkoły i klasy.

Podstawowymi celami edukacji filmowej są:

- poznanie wybranych dzieł filmowych,
- kształcenie umiejętności pogłębionego odbioru i wartościowania pod względem ideowym, etycznym i estetycznym,
- kształcenie świadomości miejsca oraz funkcji filmu w kulturze współczesnej w kontekście innych sztuk i środków komunikowania masowego,
- kształcenie postaw krytycznych oraz umiejętności dokonywania wyborów selektywnych i wartościujących,
- poznanie reguł samego języka filmowego – kodu, za pomocą którego tekst filmowy dociera do odbior-

cy,

- uświadomienie faktu, że tekst filmowy, jako autonomiczna całość przedstawiająco-narracyjna, jest strukturą, która rządzią specyficzne prawa przekazu audiowizualnego.

Przed poprowadzeniem lekcji filmowej z uczniami, należałoby określić cele edukacyjne, jakie nauczyciel chce sobie postawić. Co pragnie wzbudzić w młodych ludziach? Na czym chciałby oprzeć jakże ważną rozmowę z nimi po seansie? W końcu – jakie metody i techniki najlepiej będą pasowały do pracy z danym filmem?

Spróbujmy przyjrzeć się niektórym z nich w związku z wykorzystaniem ich w edukacji z filmem:

H E U R E Z A

Naprowadza uczniów na właściwy tok rozumowania, stwarza sytuacje, które pozwalają uczniom na samodzielne rozwiązywanie zadań. Przed projekcją filmu nauczyciel podaje uczniom wskazówki analityczno-interpretacyjne w formie pytań typu: Kto? Gdzie? Kiedy? W jakich okolicznościach? Co się dzieje? Dlaczego? W jakim celu? Po seansie film zostaje omówiony, sporządzona zostaje notatka w zeszytach oraz zadana praca domowa. Materiał może być analizowany przez uczniów samodzielnie lub zespołowo.

B U R Z A M Ó Z G Ó W

Świetna technika aktywizująca, zmuszająca uczniów do twórczego myślenia samemu lub w grupie. Stosując tę technikę, uczniowie mogą np. wymieniać problemy obecne w obejrzanym filmie (nauczyciel zapisuje je na tablicy), podawać skojarzenia z innymi dziełami i samodzielnie wyznaczać tropy badawcze. Może to przebiegać w kilku etapach: zgłaszanie, gromadzenie i notowanie pomysłów, następnie ocenianie pomysłów (to prowadzi do otwartej rozmowy w klasie) oraz wybór najciekawszego tematu do dyskusji.

K U Ł A Ś N I E G O W A

Pozwala każdemu uczniowi na wyrażenie zdania na dany temat, ponadto kształtując umiejętności uzgadniania stanowisk, negocjowania oraz formułowania logicznych myśli. Uczniowie na początku pracują samodzielnie (mając określony przez nauczyciela czas do wykonania zadanego tematu), następnie uzgadniają swoje stanowiska w dwójkach, czwórkach lub w ósemkach. Na samym końcu wypracowują

jeden pogląd wspólny dla całej klasy.

RÓŻNE PUNKTY WIDZENIA

Umożliwia spojrzeć na dany problem oczami bohaterów z wyświetlanego filmu. Nauczyciel dzieli klasę na grupy i przydziela im „ich bohatera”. Uczniowie analizują tę postać, robiąc notatki. Starają się następnie spojrzeć na problemy poruszane w filmie oczami przydzielonego im wcześniej bohatera. Po tym etapie rozpoczyna się dyskusja, podczas której uczniowie formułują argumenty, które uzasadniają postawę danej postaci z filmu. Uwzględnić muszą przy tym sytuację, charakter oraz sposób myślenia swojego bohatera.

D R A M A

Angażuje emocjonalnie uczniów, wyzwalając spontaniczne reakcje, rozwija wyobraźnię, zmusza do wybrania odpowiedniej decyzji w różnorodnych sytuacjach życiowych. Ciekawym sposobem wykorzysta-

nia dramy w pracy z filmem jest tzw. wymyślanie zakończenia: uczniowie oglądają film do momentu finałowego/kluczowego akcji. Nauczyciel właśnie wtedy zatrzymuje film i uczniowie przedstawiają swoje pomysły na ciąg dalszy. Następnie w grupach wybierają najlepsze zakończenie i prezentują je na forum klasy.

Należy raz jeszcze podkreślić, że metod i technik pracy z filmem jest o wiele więcej. Wszystko więc w rękach twórczego nauczyciela, który powinien pamiętać również o tym, że uczeń nie musi być tylko biernym odbiorcą, a następnie analitykiem dzieła filmowego. Można przecież posunąć się o krok dalej i zainspirować młodzież do prób tworzenia własnych filmików. Kto wie – może wśród tłumu tych naszych „cyfrowych tubylców” czai się jakiś nowy Spielberg, czy inny Bergman?

Marcelina Szczap - studentka III roku psychologii SWPS

Moje pierwsze spotkanie z niepełnosprawnością

... nie było szokujące, wstrząsające czy zadziwiające. Nie wpatrywałam się w dzieci niepełnosprawne z otwartą buzią. Moja mama jest psychologiem, dlatego niepełnosprawność jest dla mnie normalnością.

Kiedy byłam malutka, moja mama czasem zabierała mnie do siebie do pracy. Pierwsze wrażenie kiedy zobaczyłam dziecko z zespołem Downa? Nie było pierwszego wrażenia. Przywitałam się („CEŚĆ”) i zaczęłam się bawić. Nie wiedziałam, dlaczego dzieci te inaczej zachowują się, dlaczego inaczej mówią, dlaczego w ogóle nie mówią... ale nie interesowało mnie to. Nie pytałam o to. Przyjęłam taki stan rzeczy jako naturalny. Teraz się zastanawiam z czego to wynikało. Może z mojego „małego rozumku”, który wtedy miałam, może po prostu z chęci zabawy z innymi dziećmi, nawet jeśli nie reagowały tak, jak dzieci w przedszkolu.

Jestem jedynaczką, więc może dlatego potrzebowałam zabawy z innymi dziećmi bez względu na ich zachowanie czy wygląd... Zresztą wygląd dzieci niepełnosprawnych również nie zrobił na mnie „wrażenia”. Dzisiaj jestem z siebie dumna, że się tak zachowywałam. A i wtedy byłam bardzo szczęśliwa, że te dzieci nie protestują, kiedy „przydzielam” im zadanie, jakie mają w zabawie. Cieszyła mnie rola przywódcy w zabawie. Te dzieci na początku były bardzo nieufne, nie uczestniczyły w zabawie. Ale z czasem, przekonywały się do mnie i stawaliśmy się najlepszymi kumplami w zabawie. Wiadomo, że cza-

sem zdarzały się sytuacje konfliktowe. Ale gdzie ich nie ma? Dzieci te nie potrafiły tak sprytnie jak ja wtedy układać zamków z klocków, częściej te zamki niszczyły, moi koledzy również bardzo chętnie „zjadali” plastikowe zabawki.

Kiedy troszkę podrosłam, pojawiły się pierwsze pytania do mojej mamy. „Dlaczego one nie są tak jak dzieci z przedszkola?”. Oczywiście moja mama spokojnie i jak najprościej starała się mi wyjaśnić tę „różnicę”. „Dlaczego one nie odpowiadają na moje pytania? Czy one są inne niż ja?” - pytałam. I uzyskiwałam odpowiedź - „One są takie same, próbuj, na pewno w jakiś sposób ci odpowiedzą”. Ponieważ moja mama była (i jest nadal) moim największym autorytetem, nie przychodziło mi do głowy twierdzić inaczej niż Ona. Skoro mama mówi, że są takie same, to SĄ takie same. I faktycznie. Przyzwyczaiłam się do ich troszkę innych reakcji, nauczyłam się „wylapywać” ich specyficzne odpowiedzi na moje pytania. Pamiętam jedną rzecz, do której było mi ciężko się przyzwyczaić. Moi koledzy bardzo się ślinili. Praktycznie wszystkie zabawki były mokre. Bardzo się wtedy na nich złościłam, zdarzało mi się buntować i skarżyć się mamie...

Ale jak zwykle ona ze stoickim spokojem starała się mi wytłumaczyć, że one nie robią tego specjalnie, prosiła, żebym się nie denerwowała. Dzięki jej pomocy dobrze poznałam świat niepełnosprawności.

Pamiętam, jak nieco już starsza osoba pojechałam

REFLEKSJE NAUCZYCIELI I NIE TYLKO...

z osobami niepełnosprawnymi, z moją mamą nad morze. Pamiętam to, że dla mnie nie było to wstydem, że z tymi ludźmi rozmawiam, że z nimi jestem. Starłam się zawsze im pomagać. Czasem śmialiśmy się z ich, albo i z moich dziwnych zachowań, przyzwyczajęń. Bardzo lubiłam takie wyjazdy, nie odczuwałam przy tych osobach wstydu, zażenowania, tak jak czasami odczuwałam przy osobach pełnosprawnych z mojej szkoły. Nie czułam się przez nich oceniana, wiedziałam, że ich reakcje i zachowania są całkowicie szczere, niezakłamane. Jeśli kogoś zdenerwowałam, to najzwyczajniej w świecie mi o tym mówiono, albo,

co też się zdarzało, dostawałam z najbliższej leżącego przedmiotu. Ich świat był bardzo prosty i uspokajający dla mnie. Przy tych osobach nigdy nikogo nie udawałam, nie bałam się „wygłupić”. Kiedy się potykałam albo mówiłam coś „nie na miejscu”, nie patrzono na mnie jak na wyrzutka, tylko śmiano się ze mnie w głos. Ale to nie był śmiech szyderczy. To było rozbawienie, które zaraz udzielało się wszystkim dookoła. Pamiętam, że bardzo lubiłam te wspólne wyjazdy, wracałam z nich bardzo wypoczęta. Wracałam niestety do rzeczywistości i do swoich „normalnych” znajomych.

Uczeń o specjalnych potrzebach wychowawczych w klasie szkolnej A. Paszkiewicz, M. Łobacz

Współczesna szkoła nastawiona jest w przeważającej mierze na przekazywanie wiedzy.

Jej funkcja wychowawcza realizowana jest często niejako na marginesie, przypadkowo. Ponieważ szkołę każdy musi „przeżyć” - w Polsce istnieje usankcjonowany prawnie obowiązek szkolny - i jest jednym z ważniejszych środowisk wychowawczych młodego człowieka, w którym spędza on blisko połowę swojego czasu, to szkoła ta powinna podlegać bardziej lub mniej zaplanowanym oddziaływaniom wychowawczym.

Środowisko uczniów, jak wiemy, jest bardzo zróżnicowane. Znajdują się tu osoby o dużych możliwościach intelektualnych oraz takie, które mają trudności z przyswajaniem wiedzy nawet w niewielkim zakresie, sprawne fizycznie i dotknięte niepełnosprawnościami.

Zróżnicowanie to spowodowało, że w grupie uczniów wyodrębniono tzw. uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Kim są uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych?

Za M. Łoskotem możemy powiedzieć, że dzieci i młodzież o specjalnych potrzebach edukacyjnych to te, które nie potrafią podołać wymaganiom obowiązującego programu nauczania. Potrzebują one pomocy w formie specjalnego programu nauczania, metod nauczania dostosowanych do ich potrzeb, specjalnie przygotowanych nauczycieli oraz odmiennych rozwiązań organizacyjnych dla realizowania ich specjalnej edukacji.

Ministerstwo Edukacji Narodowej podało definicję następującą: pod pojęciem ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba rozumieć zarówno dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, a także dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotnego (dzieci przewlekłe chore) oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci emigrantów, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo). Takie rozumienie specjalnych potrzeb edukacyjnych ma na celu wdrożenie i urzeczywistnienie idei wyrównywania szans edukacyjnych wszystkich uczniów.

W definicji MEN do grupy uczniów ze specjalnymi

potrzebami edukacyjnymi zaliczono m.in. te osoby, które nie są w stanie otrzymać właściwego wsparcia wychowawczego ze strony środowiska rodzinnego. I można uznać te jednostki za uczniów ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi, gdyż wymagają one szczególnych i zintensyfikowanych zabiegów wychowawczych na terenie szkoły, pomocy i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, indywidualnych form oddziaływania wychowawczego, tworzenia wokół nich pozytywnej atmosfery przepełnionej życzliwością.

Jednak grupa uczniów, wobec których należałoby stosować specjalne metody wychowawcze jest szersza. Nie tylko brak oparcia w rodzinie jest tego wyznacznikiem, ale również np. pozycja w grupie rówieśniczej, umiejętność nawiązywania kontaktów, osobowość ucznia itd.

Stąd też za uczniów ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi uznano tych, którzy ze względu na trudności spowodowane niewłaściwymi oddziaływaniami domu rodzinnego, niepożądanym ze społecznego punktu widzenia zachowaniem, trudnościami emocjonalnymi czy osobowościowymi, odrzuceniem rówieśniczym i in., nie potrafią właściwie i w sposób dla nich satysfakcjonujący, korzystny dla ich rozwoju społecznego funkcjonować w grupie rówieśniczej czy w szerszym środowisku społecznym.

W przypadku dzieci w wieku szkolnym istotny wpływ odgrywa właśnie grupa rówieśnicza. W tym bowiem okresie pojawia się potrzeba izolacji od osób dorosłych a na jej miejsce przychodzi zapotrzebowanie na przebywanie wśród osób w zbliżonym wieku i o podobnych zainteresowaniach czy upodobaniach.

Grupy rówieśnicze rządzą się określonymi prawami – dzielą dzieci na popularne i niepopularne, wyodrębniają przywódców i ich zwolenników. W przypadku dzieci odrzuconych, możemy mieć do czynienia z pewnymi negatywnymi konsekwencjami, jak społeczna izolacja, poczucie niekompetencji społecznej, a nawet nerwice czy zachowania przestępcze.

Sytuacje takie można z całą pewnością zaobserwować w klasie szkolnej i należy pamiętać, że z nieszczęśliwych dzieci wyrosną nieszczęśliwi dorośli, dlatego tak ważne jest jak najwcześniejsze podjęcie działań, aby udzielić im pomocy i wsparcia.

W niniejszej książce wyodrębniono i omówiono co najmniej kilka grup uczniów, którzy w środowisku szkolnym powinni otrzymać zintensyfikowaną pomoc

wychowawczą.

Są to m. in.:

- uczeń – ofiara przemocy domowej;
- uczeń w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej;
- relacja wychowawcy i wychowanka;
- uczeń, którego rodzice pracują za granicą/migrują zarobkowo;
- uczeń – ofiara i sprawca lobbingu;
- niepowodzenia szkolne uczniów;
- drugoroczność i wieloroczność uczniów;
- odmowa chodzenia do szkoły;
- nieśmiały uczeń w klasie szkolnej;
- uczeń z ADHD;
- uczeń z niepełnosprawnością;
- uczeń zdolny itd.

Każdej z tych grup poświęcony jest osobny rozdział, a główną intencją publikacji jest zobrazowanie problemu i wskazanie potrzeby działań wobec tych, którzy sami nie potrafią sobie poradzić w trudnym i nieprzyjnym dla nich środowisku, jakim jest szkoła. Wpisuje się ona bardzo dobrze w wymóg chwili

obecnej, w której tak wiele mówi się o potrzebie edukacji włączającej uczniów ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi.

Książka pt. „Uczeń o specjalnych potrzebach wychowawczych w klasie szkolnej” adresowana jest do wszystkich nauczycieli, wychowawców i rodziców, którym leży na sercu troska o dobro dziecka. Przydatna będzie także studentom pedagogiki i psychologii, ponieważ w swojej przyszłej pracy zawodowej niejednokrotnie zetkną się oni z dzieckiem wymagającym specjalnych oddziaływań wychowawczych.

Dla nauczycieli i wychowawców dodatkowo może okazać się pomocna przy konstruowaniu Planów Działań Wspierających uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

**Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
oraz
„TOC dla Edukacji Polska” Sp. z o.o.**

Zapraszają na

SZKOLENIE TRENERSKIE

z programu

KUFEREK TAJEMNIC

Szkolenie ma charakter otwarty – każda zainteresowana osoba, jeśli spełnia nasze kryteria, może wziąć w nim udział.

Szkolenie jest **1,5-dniowe w formie warsztatów**

Koszt szkolenia – **650 zł**

W cenie zawarto:

- 16-godzinne szkolenie
- Pełny pakiet edukacyjny „Kuferek Tajemnic” – pakiet dla placówki oraz pakiet dla dziecka
- Certyfikat trenerski
- Przerwy kawowe

Cena nie zawiera:

- Zakwaterowania

Każda osoba, która ukończy szkolenie oraz podpisze umowę trenerską z naszą Firmą będzie mogła szkolić z naszego programu. Każdy Trener (kontakt) zostanie umieszczony na naszej stronie internetowej.

Umowa trenerska zostanie przesłana przed szkoleniem trenerskim. Osoby związane z CDN-ami nie muszą podpisywać umowy trenerskiej z naszą Firmą.

Data – **7-8.03.2014**

Miejsce: **Pila, ul. Bydgoska 21**

Zgłoszenia: **Maciej Winiarek**, maciej.winiarek@toc.edu.pl - Tel. **664-700-250**

Szczegółowe informacje o programie i dla trenerów – **www.kuferektajemnic.pl**

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

64-920 Pila, ul. Bydgoska 21

tel. 67 351 17 50, fax 67 352 70 16

www.cdn.pila.pl